

բառունը հիմնայառակ կործանի, այնպիսի կարգ կանոն ամենեւին չգրուի՝ կիրանչեն։

— Եթէ յիրաւի այդպէս է, իմ խելքս ալ կհասնի այժմ թէ քանի որ մեր ազգին մէջ շատ գտնուին այդ երկու տեսակ մարդիկը, կարելի պիտի չլինի ըսել թէ մեր ազգը մեծ յառաջադիմութեան մեջ է, այլ թէ յառաջադիմութեան մեծ փափաք եւ սկզբնաւորութիւն մի ունի։ Բայց միթէ այս եւս գովելի բան չէ, պարոն։

— Այո, ամենայն իրօք. եւ այս ազգային յառաջադիմութեան գովելի բաղձանքին միայն գեղեցիկ նշաններ են այն ամենայն ուսումնասիրական եւ ազգասիրական շարժումներն որ կտեսնուին մեր ազգին մէջ տեղ տեղ՝ քանի մը տարիէ ի վեր. եւ ըստ ինքեան ասկից աւելի ինչ նշանակութիւն ունին այն խոշոր խոշոր խօսքերն որ ոմանց բերնին սովորական ոճերը դարձած են. իննեւսանկերնդ դարս, ազգը այսպէս կամ այնպէս կպահանջէ, ազգերնիս առաջուն ազգը չէ, ազգերնուս աչքը բացուած է, ազգերնիս օրե օր հսկայափայտաց երբայդ վրայ է, եւ այլն, եւ այլն, եւ այլն։

Այլ ինչ էր բոլորովին՝ թէ որ մատենագրութիւնը զգալի կերպով ծաղկէր մէջերնիս, եւ ընտիր ընտիր հեղինակներ երեւնային ուսման եւ գիտութեան զանազան ճիւղերուն մէջ. թէ որ ուսումնարանները շատնային ու մեծնային, եւ աւելի քաջակիրթ աշակերտներ հասցընէին. թէ որ լրագիր-

ները կառաջարկներ ու սերմանաբաղ թարգմանութիւններ լինէին դագրէին, ու սկսէին մէկ մէկ ազգային դոյն ունենալ. թէ որ օտար սովորութեանց եւ նորաձեւութեանց սէրը քիչ մը պակսէր մէջերնիս, ու հայկական ընտիր եւ սեպհական ախորժակ մը տիրապետէր ամէն տեղ։ Մէկ խօսքով, ազգերնիս մեծ յառաջադիմութեան մէջ է կըսէինք նաեւ մեք՝ թէ որ տեսնէինք ամէն տեղ աւելի միաբանական հոգի, աւելի բարի նախանձ իրարու վրայ, աւելի ճանաչողութիւն ճշմարիտ արդեանց, աւելի անտեսութիւն անձնական մանր պակասութեանց, աւելի պատկառանք եւ սէր առ ազգային եկեղեցին եւ դաւանանքը, աւելի ճիշդ պահպանութիւն ազգային լեզուի եւ սովորութեանց, աւելի ազատութիւն ինախապաշարմանց, աւելի զգուշացութիւն խաբիտական կրօնամոլ հակառակութեանց, աւելի հեռաւորութիւն իցած շողորորթութենէ օտարաց, եւ ընդհանրապէս աւելի ընտրողութիւն բարւոյ եւ չարի յընթացս քաղաքական եւ ընկերական կենաց։

Ահա այսպիսի խօսակցութիւններէն մէկը լսեցինք կըսեմ այս օրերս, եւ ախորժելով մաիք ըրինք. յուսամք թէ ազգասէրք եւս ախորժանօք կկարգան, եւ իրենց խոհական խորհրդածութիւնները կընեն ազատօրէն մեր այժմու ազգային յառաջադիմութեանը վրայ։

Բ Ա Ր Ո Յ Ա Կ Ա Ն Ա Ռ Ա Մ Ն Ե Ր,

Եթէ վատին միշտ ներես,

Լաւին վընաս կըբերես։

Ամենուն լեր ներողամիտ,

Բայց մի երբէք քո անձիդ։

Եթէ առջեւդ Աստուած կայ,

Ետեւէդ ո՞վ կուղէ դայ։

Ամէն մարդու բան չըտաս.

Ամէն մարդու չըհատաս,

Խենդի հեռ գործ չունենաս։

Բարեկամ եւ գիրք

Սակաւ՝ բայց ընտիրք։

Սուտ բարեկամ,

Կեղծ գըրամ։

Հարուստ քաղաք ախտալից,

Եղոտ պանիր որգնալից։

Խրատ ասողը գիտուն պիտի,

Լըսողը գիտնադոյն պիտի,

Պահողն իմաստուն պիտի։